

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

4. De ignorantia, an & quomodo voluntarium tollat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

deceptio, & contrarius error veritati, existens V.C. in Iudæis hæreticis, aliisq; errantibus.

- 2 Secunda est ignorantia iuris, vt si quis ignoret, quod lege vel consuetudine constitutum. V.C. Carnes die veneris prohibitas esse. Et ignorantia facti, vt si quis ignoret, rem particularē, ex qua actio moralis veluti obiecto dependet, vt si quis nesciat carnē esse quā comedit, vel nō cogitet, esse diem Veneris.

- 3 Tertiò diuiditur in eam, quæ est causa operis; vt si amicū ex ignorantia occidisti, putans esse ferā, quia facti te pœnitet. Et in eam, quæ non est causa operis, sed cōcomitans, vt si inimicū, quem maximè à te occisum cupiebas, pro fera occidisti, nō ob ignorantia, sed cū ignorantia, quia tamen occidisses, quare nec facti pœnitet, sed potius gaudes.

- 4 Quartò in ignorantiam antecedentem, quia omnem voluntatis actum antecedit, ideoq; prorsus inculpata, inuincibilis dicta, quia adhibita diligente inquisitione veritatis cognitio acquiri non potuit: Et in ignorantiam cōsequentem, quæ aliquo modo voluntaria est, ideoq; culpabilis vincibilis, quia superari ac tolli, & opposita scientia acquiri potuisset ac debuisse.

- 5 Vincibilis ignorantia subdiuiditur in affectatam, cum quis datā operā vult ignorare: Et non affectatā, quæ vel crassa, supina, vt si ad eam tollendam nullam curam adhibeas, alia non crassa, quæ non tam facile superari potuit, vel ad quam vincendam diligentia adhibita est, sed non sufficiens.

NB. Crassa ignorantia in re magni momenti moralis.

- 6 Assertio I. Ignorantia inuincibilis tam iuris, quam facti, omninò à culpa excusat. Nam vbi nō est voluntarium,

factum, ibi nulla est culpa, sed ignorantia facti reddit actum simpliciter inuoluntarium. Ergo.

NB. Vt opus malum homini ad culpam impute-
tur, debet actu aduertisse eius malitiam, vel forma-
lem rationem mali.

Si operans indistinctè iudicauit esse peccatum, 7
quod re ipsa nullum aut veniale tantum est, non est
præsumendus mortaliter peccasse, nisi venerit illi in
mentem dubitare, vel suspicari de malitia mortali.

Affert. II. Ignorantia Concomitans inuincibilis à 8
culpa excusat, &c. Prob. Vbi nō est scientia eius quod
agitur, ibi non est voluntarium: vbi autem volunta-
rium non est, ibi nulla culpa est, Ergo, qui inuincibi-
liter ignorat hominem inimicum esse, quem occi-
dit, is non vult ea actione homicidium committere.

Nec obstat, quod homo ita affectus sit, vt si animū
aduerteret, homicidium vellet. Deus enim non im-
putat homini peccata, quæ faceret, si hoc vel illud in
mentem veniret, sed diuinæ gratiæ ascribendum
est, quod id animo non incidat.

Affert. III. Ignorantia vincibilis non excusat opus 9
à culpa, facit tamen leuiorem culpam, quàm si scien-
ter paratum esset. Nam obiectum malum eatenus
culpæ imputatur, quatenus est voluntarium. Ignorā-
tia autem vincibilis voluntarium non tollit quidem;
minuit tamen (excipe ignorantiam affectatam) Er-
go etiam culpam non tollit ex toto, sed ex parte.

Ignorantia vincibilis earum rerum, quarum co- 10
gnitio per se in præcepto est, est peccatum speciale,
oppositum ei virtuti, quæ in talium rerū cognitione
versatur, V. C. Negligentia in cognoscendis fidei my-
steriis ad credendū necessariis. Ignorantia autē, siue
C 2 cogno-

cognoscendi negligētia earū rerum, quarum cognitio non per se, sed per accidens præcipitur, nempe in ordine ad opus, quod præcipitur, non est speciale peccatum: sed accipit speciem suam à legis transgressione, cuius causam vel periculum præbet. V. C. Vincibilis ignorantia, vtrum ieiunii dies sit, quo carnem comedis, pertinet ad peccatum inempeiantię. Vincibilis ignorantia, vtrum sacerdos sit, quem percussis, ad peccatum sacrilegii. 42.

- II Ignorantia & cognoscendi voluntaria omisso vnum peccatū faciunt in genere moris, ad eum modum, sicut actus internus & externus, vnum. Ratio est, quia ignorantia, cum in intellectu existat, non est peccatum, nisi quatenus volita: nō autem volita est, nisi quia eam aliquis posset ac deberet tollere, & negligir.

CAP. V.

De Concupiscentia, vtrum voluntarium tollat, aut minuat?

Nota. Concupiscentia est passio appetitūs sensitivi; persequentis bonum delectabile, vt sunt amor, desiderium, spes, gaudium, ira.

- I Et talis passio diuiditur in antecedentem (omnis voluntatis deliberationem, quæ nec meriti, nec demeriti capax) & consequentem, quæ voluntatis arbitrio excitatur, vt ad promptiorem operationem inserviat.

- 2 Assert. I. Passio consequens non minuit, sed potius auget voluntarium, quia demonstrat intensiorem voluntatis ad actum peccati &c. si quis in se magnum desiderium vini excitet, vt eò intemperantius bibere possit.